

Ε1η Δραστηριότητα (συνεργατική) 1 / Κεφάλαιο 9

Προτού μελετήσετε την ενότητα αναφορικά με τα προειδοποιητικά σημάδια εκδήλωσης μιας σύγκρουσης, **καταγράψτε σε μια λίστα τα συμπτώματα** που πιστεύετε ότι θα εκδηλώνουν τα εμπλεκόμενα σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού μέλη (θύτης- θύμα- θεατές).

Στη συνέχεια, συζητήστε με την **μικρή σας ομάδα** αναφορικά με τα συμπτώματα που έχετε καταγράψει και φτιάξτε μια *κοινή λίστα*.

Καταθέστε τις απόψεις σας μέσω του σχετικού θέματος σε αυτό το κοινό έγγραφο.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΚΟΛΙΑ ΕΥΤΥΧΙΑ ΕΙΡΗΝΗ

Θύμα: άγχος, ανασφάλεια, χαμηλή αυτοεκτίμηση, ντροπή, εσωστρέφεια, κοινωνική απομόνωση, πτώση στη σχολική επίδοση, ψυχοσωματικά συμπτώματα.

Θύτες: παραβατική συμπεριφορά, επίδειξη δύναμης, οργή, μίσος, ανασφάλεια, χρήση αλκοόλ και ποικίλων ουσιών, αισθήματα καταπίεσης, αυταρχική και βίαιη συμπεριφορά, αρνητικά βιώματα στην παιδική ηλικία, επιθετικότητα.

Παρατηρητές: ανεπτυγμένο αίσθημα αλληλεγγύης, ενσυναίσθησης, διάθεση να προσφέρουν, εμπιστοσύνη στον εαυτό τους, φόβο για τις συνέπειες και τον κίνδυνο να "φανερωθούν", φόβο μήπως θυματοποιηθούν και οι ίδιοι

Γαλιάτσου Σοφία

Συμπτώματα

Θύτης: δεν πειθαρχεί, επιθετικότητα, κακή σχολική επίδοση, αδιαφορία για το σχολείο, βίαιο οικογενειακό περιβάλλον, ένταξη σε συμμορίες

Θύμα: απομόνωση, εσωστρέφεια, μοναξιά, φόβος

Θεατές: φόβος, συναισθήματα ανικανότητας και ενοχής

Διακάκης Αντώνης

Προκειμένου για τον θύτη, ο θυμός και η επιθετική- παραβατική συμπεριφορά, η αδιαφορία και η κακή σχολική επίδοση, η γενικότερη απειθαρχία, τα αρνητικά σχόλια και η απειλητική στάση απέναντι στη διαφορετικότητα, η βία στην οικογένεια, η χρήση ουσιών, είναι πιθανά συμπτώματα. Αντίστοιχα, το θύμα θα είναι φοβισμένο, θα έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση και θα αισθάνεται μοναξιά και απόρριψη. Οι θεατές θα φοβούνται επίσης, κάποιοι θα νιώθουν

ενοχές για την υπόθαλψη της επιθετικής συμπεριφοράς, ενώ δεν αποκλείεται να μοιράζονται παρόμοια χαρακτηριστικά με τον θύτη, όπως ο θυμός και η απειθαρχία στο σχολικό περιβάλλον.

Μπιτσάκος Νικόλαος

Μπρούβαλη Άννα-Μαρία

Σαβίγκου Μαριάνθη

Ο θύτης, το θύμα και οι θεατές, ως εμπλεκόμενα σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού μέλη, εκδηλώνουν μια σειρά από συμπτώματα. Συγκεκριμένα, πιθανά συμπτώματα είναι τα ακόλουθα:

Θύτης: αντικοινωνική συμπεριφορά, επιθετικότητα, εμπλοκή σε περιστατικά βίας, χαμηλή επίδοση στο σχολείο, αδιαφορία για τη μάθηση, άγχος, ανησυχία ακόμα και στο σπίτι, δυσκολία ανάπτυξης σχέσεων.

Θύμα: χαμηλή αυτοεκτίμηση, απομόνωση, αρνητικά συναισθήματα για τον εαυτό του, τις κοινωνικές σχέσεις και το σχολείο, φόβος, μοναξιά.

Θεατές: έντονα συναισθήματα ενοχής και ανικανότητας να βοηθήσουν κάποιον που το έχει ανάγκη, δειλία, φόβος.

Φραγκάκη Ειρήνη

Σε ένα περιστατικό βίας ο καθένας από τους εμπλεκόμενους, άμεσα ή έμμεσα μπορεί να εκδηλώνει μια σειρά από συμπτώματα.

Αρχικά, ο θύτης μπορεί να εκδηλώνει έλλειψη πειθαρχίας και συμμόρφωσης με κανόνες, επιθετική συμπεριφορά με τάσεις αυτοπροβολής και ταυτόχρονης υποβάθμισης των άλλων, χαμηλή σχολική επίδοση και αδιαφορία για την εκπαίδευση γενικότερα.

Έπειτα στο θύμα θα μπορούσε να διακρίνει κανείς τάσεις απομόνωσης, εσωστρέφεια, άρνηση να ανοιχτεί στα οικεία του πρόσωπα ή στους εκπαιδευτικούς, χαμηλή αυτοεκτίμηση με ταυτόχρονες χαμηλές σχολικές επιδόσεις, φόβος.

Τέλος, οι θεατές θα μπορούσαν να εκδηλώνουν συναισθήματα ενοχής καθώς συναισθάνονται την ευθύνη τους αλλά αδυνατούν να την αναλάβουν έμπρακτα, φόβος και δειλία.

ΜΑΡΑΓΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Θύτης: επιθετικότητα, κακή σχολική επίδοση, αδιαφορία για το σχολείο, βίαιο οικογενειακό περιβάλλον

Θύμα: απομόνωση, εσωστρέφεια,

Θεατές: φόβος,

Βλαχοδήμου Ευπραξία

Θύτης: βίαιη συμπεριφορά στο σπίτι, έκφραση της επιθετικότητας σε γραπτά κείμενα και σκίτσα, προβλήματα πειθαρχίας, δυσανεξία για τη διαφορετικότητα και προκαταλήψεις κατανάλωση ναρκωτικών και αλκοόλ, συναναστροφή με συμμορίες

Θύμα: κοινωνική απομόνωση, συναισθήματα απόρριψης και μοναξιάς, χαμηλά επίπεδα ενδιαφέροντος για το σχολείο και κακή σχολική επίδοση, συναισθήματα θυμού που δεν μπορούν να ελεγχθούν

Θεατές: ντροπή, φόβος, ανασφάλεια

Ηλέκτρα Καρασαββίδου, Παρασκευή Μελισή, Αρετή Κουτσιούμπα

Τα πιο συνηθισμένα συμπτώματα που πιθανόν να εκδηλώνουν τα εμπλεκόμενα σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού μέλη (θύτης- θύμα- θεατές) είναι τα εξής:

Θύτης:

- Έλλειψη πειθαρχίας στο σχολείο
- Κακές επιδόσεις
- Αδιαφορία στο σχολείο
- Θράσος
- Θυμός
- Παραβατική συμπεριφορά
- Μη αποδοχή της διαφορετικότητας
- Χρήση ουσιών
- Άγχος
- Αδυναμία συμμόρφωσης σε κανόνες

Θύμα:

- Απομόνωση
- Κλείσιμο στον εαυτό του (εσωστρέφεια)

- ο Μοναχικότητα
- ο Φόβος
- ο Χαμηλή αυτοεκτίμηση
- ο Αίσθηση απόρριψης

Θεατής:

§ Αδιαφορία

§ Φοβάται μη γίνει και αυτό θύμα

§ Έχει αίσθημα ενοχής γιατί δεν επεμβαίνει

§ Δειλία

§ Ντροπή

Σβίγκουν Αγγελική

Τα συνήθη συμπτώματα που μπορεί να εκδηλώσουν οι άμεσα εμπλεκόμενοι (θύτης, θύμα, παρατηρητές) σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού είναι τα εξής:

Θύτης: 1. Απειθαρχία στο σχολείο, μη συμμόρφωση

2. Αδιαφορία για το σχολείο

3. μειωμένη ακαδημαϊκή επίδοση

4. Θυμός

5. χρήση ουσιών

6. βίαιο οικογενειακό περιβάλλον

7. «κακές» συναναστροφές

Θύμα: 1. Εσωστρέφεια, δυσκολία να ανοιχτεί στους άλλους

2. χαμηλή αυτοεκτίμηση

3. χαμηλές επιδόσεις στο σχολείο

4. έλλειψη ενδιαφέροντος για το σχολείο

Παρατηρητές: 1. Αδιαφορία

2. Δειλία

3. Φόβος μήπως βρεθεί στη θέση του θύματος

ΗΛΙΑΣ ΤΣΑΚΑΛΗΣ

Θύμα: φόβος, έλλειψη επικοινωνίας, εσωστρέφεια, κοινωνική απομόνωση, άγχος, αποξένωση.

Θύτης: παραβατική συμπεριφορά, θυμός, μίσος, επίδειξη δύναμης, χαμηλή σχολική επίδοση, καταστροφές σχολικών χώρων και εξοπλισμού, διατάραξη του κλίματος της τάξης, αλκοόλ, κάπνισμα, εξαρτησιογόνες ουσίες, επιδεικτική οδήγηση με μηχανάκια.

Παρατηρητές: αδιαφορία, φόβος απέναντι στο θύτη, "κλειστά στόματα".

BAMBAKOYSEH XPICTINA
ΓΚΡΙΜΠΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΚΟΥΤΟΥΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΤΥΦΛΙΩΡΗ ΑΣΠΑΣΙΑ

Οι μαθητές που εμπλέκονται (ή έχουν εμπλακεί) σε περιστατικά εκφοβισμού είναι πολύ πιθανό να παρουσιάσουν κάποια συμπτώματα. Πιο συγκεκριμένα:

Θύματα

- *μπορεί να νιώσουν έντονο άγχος και αισθήματα ανασφάλειας*
- *χαμηλή αυτοεκτίμηση*
- *αισθάνονται μη ελκυστικά σε κοινωνικό επίπεδο και μπορεί να διακατέχονται από ντροπή*
- *κατά τη μαθησιακή διαδικασία μπορεί να μην εκφράζουν τυχόν απορίες τους*
- *σχολική άρνηση, συχνές απουσίες από το σχολείο*
- *μπορεί να παρουσιάσουν ψυχοσωματικά προβλήματα (πόνους στο στομάχι, κεφάλι κ.τ.λ.)*
- *μείωση σχολικής επίδοσης, εμφάνιση μαθησιακών προβλημάτων που ενδεχομένως να οδηγήσουν σε σχολική αποτυχία*
- *δυσκολίες κοινωνικής προσαρμογής και αποξένωση από τους συνομιλήκους τους*

Θύτες

- *διακοπή σχολικής φοίτησης, ακόμη και τάσεις φυγής από το σπίτι τους*
- *προβληματική, αντικοινωνική και συχνά αποκλίνουσα και παραβατική συμπεριφορά*
- *συνήθως καπνίζουν, κάνουν χρήση αλκοόλ ή ακόμα εθίζονται σε ναρκωτικές ουσίες*
- *αυξημένη πιθανότητα να παρουσιάσουν διαταραχές ψυχιατρικής φύσεως*

Παρατηρητές

- εξοικείωση με καταστάσεις που προκαλούν πόνο, ψυχικό ή σωματικό
- μαθαίνουν να πιστεύουν ότι το δίκαιο είναι του δυνατού, ενώ παράλληλα μαθαίνουν να φοβούνται τον δυνατό
- αναπτύσσουν αισθήματα ενοχής και ανικανότητας
- φοβούνται να συναναστραφούν με τα θύματα, διότι θεωρούν ότι μπορεί να θυματοποιηθούν και οι ίδιοι

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΙΑΡΑΣ

Θύτης: αυταρχική συμπεριφορά ,επιθετικότητα ,οικογενειακά προβλήματα προσπαθώντας να καλύψει το δικό του πρόβλημα στρέφεται σε άλλους μαθητές, φθόνο ,θυμός, ανασφάλεια, δυστυχία, ψυχοσωματικά προβλήματα, χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Θύμα: φόβος ,εσωστρέφεια απομόνωση, άτομα που δεν επικοινωνούν εύκολα με γονείς, καθηγητές ή και με εξειδικευμένους ειδικούς όπως ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς.

Θεατές: Τα παιδιά θεατές(παρατηρητές) περιστατικών εκφοβισμού και βίας διαχωρίζονται σε εκείνους που:

1^η ΟΜΑΔΑ: υποστηρίζουν το θύτη με γέλια, χειροκροτήματα και άλλες μορφές επιδοκιμασίας (νιώθουν κι αυτοί δυνατοί...)

2^η ΟΜΑΔΑ: απομακρύνονται από τη σκηνή και κάνουν ότι δεν είδαν τίποτα,

3^η ΟΜΑΔΑ: θυματοποιούνται, τρομοκρατούνται, «παγώνουν» (συνήθως παιδιά που έχουν το ίδιο προφίλ με το θύμα)

4^η ΟΜΑΔΑ: δεν ξέρουν τι να κάνουν, είναι σε αμφιθυμία και δεν παίρνουν θέση (δεν πιστεύουν ότι με το να το πεις κάπου θα αλλάξει κάτι. Νομίζουν ότι η αναφορά ενός περιστατικού εκφοβισμού, αποτελεί «κάρφωμα»

5^η ΟΜΑΔΑ: προσπαθούν να βοηθήσουν το θύμα, αποδοκιμάζουν το θύτη και τρέχουν να φέρουν βοήθεια.

Γενικά τα παιδιά - παρατηρητές που ανήκουν στη 2η, 3η και 4η ομάδα, πιστεύουν ότι ο εκφοβισμός και η βία δεν είναι σωστές συμπεριφορές, χαρακτηρίζονται όμως από το φόβο μήπως συμβεί και στους ίδιους, γι' αυτό και ανησυχούν ότι αν πάρουν θέση, θα κάνουν τα πράγματα χειρότερα.

Τα παιδιά που παρεμβαίνουν για να βοηθήσουν το θύμα[5^η ομάδα] έχουν ξεκάθαρη άποψη κατά του εκφοβισμού και της βίας, υψηλό βαθμό ενσυναίσθησης και αλληλεγγύης, εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και στους ενήλικες, ενώ συνάμα πιστεύουν ότι η παρέμβασή τους μπορεί να βοηθήσει, κάτι που βασίζεται σε προηγούμενες εμπειρίες τους.

Τα παιδιά θεατές χαρακτηρίζονται από φόβο μήπως συμβεί και στους ιδίους.

ΜΑΡΙΑ ΓΑΝΩΣΗ

Με αφορμή την εμφάνιση μίας σύγκρουσης μεταξύ των μαθητών μπορούμε να διακρίνουμε κάποια συμπτώματα στη συμπεριφορά του θύτη του θύματος και των παρατηρητών.

Οι θύτες είναι πιθανό να εμφανίζουν εκδηλώσεις θυμού, κακή σχολική επίδοση, μπορεί να υπάρχει βιαιότητα στο οικογενειακό περιβάλλον, να αντιμετωπίζουν πρόβλημα με την πειθαρχία και με τον χειρισμό της διαφορετικότητας κάποιων άλλων.

Τα θύματα μπορεί να νιώθουν μοναξιά, να φαίνονται κοινωνικά απομονωμένοι.

Οι παρατηρητές μπορεί να μένουν αδρανείς από φόβο ή έλλειψη αυτοπεποίθησης ή αντίθετα αν χαρακτηρίζονται από επιθετικότητα να ενισχύουν την συμπεριφορά του θύτη.

Σε όλες τις περιπτώσεις απαραίτητη είναι η προσπάθεια για μία ειρηνική επίλυση της σύγκρουσης.

Αντωνία Βαρθαλίτου

Θύμα: κοινωνική απομόνωση, φόβος, μοναξιά, κλείσιμο στον εαυτό του, άρνηση να πάει στο σχολείο

Θύτης: βίαιη συμπεριφορά, κατανάλωση ποσότητας αλκοόλ ή άλλων ουσιών, απειλές βίας, προηγούμενη βίαιη συμπεριφορά, κακή σχολική επίδοση, έλλειψη συμμόρφωσης

Παρατηρητές: φόβος, ενοχή, δειλία, ανικανότητα να βοηθήσουν, κάποιες φορές ενισχύουν το θύτη για να μη γίνουν και οι ίδιοι θύματα

ΟΜΑΔΑ

ΔΑΓΓΙΕΛΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΣΤΕΦΟΥ ΑΝΝΑ

Τα συμπτώματα που εκδηλώνουν τα εμπλεκόμενα σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού μέλη είναι

για το Θύτη

- Προβλήματα πειθαρχίας
- Μη συμμόρφωση σε κανόνες
- Αδιαφορία για το σχολείο
- Κακή σχολική επίδοση

- Βίαιο οικογενειακό περιβάλλον
- Αρνητική στάση απέναντι στη διαφορετικότητα
- Συναναστροφή με συμμορίες
- Συναισθήματα θυμού που δεν μπορούν να ελεγχθούν
- Κατανάλωση ουσιών

για το **Θύμα**

- Συναισθήματα απόρριψης και μοναξιάς
- Κοινωνική απομόνωση
- Χαμηλή αυτοεκτίμηση
- Άγχος
- Εσωστρέφεια
- Φόβος

για τους **Παρατηρητές**

- Αισθήματα ενοχής για την υπόθαλψη της κακής συμπεριφοράς
- Φόβος να μην γίνουν οι ίδιοι θύματα

Χρήστος Γιώβος, Αικατερίνη Πατσού, Μικαέλα Πέτρου

Θύτης: Κοροϊδεύει, θυμώνει, κάνει επίδειξη των δυνατοτήτων του, είναι οξύθυμος, αντικοινωνικός, ή δημοφιλής, αρχηγός μιας ομάδας, αδιαφορεί για τα μαθήματα, ασκεί σωματική βία.

Θύμα: Έχει κάποια ιδιαιτερότητα, είναι νέος στο σχολείο, είναι χαμηλών τόνων, έχει χαμηλή αυτοπεποίθηση, παρουσιάζει απομόνωση, αλλάζει θέσεις για να αποφύγει τον θύτη.

Θεατές: Αδιαφορούν σε ό,τι παρακολουθούν, δεν παίρνουν θέση, δύσκολα αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και ευθύνες, αρέσκονται στο να χαζολογούν με την παρέα, βρίσκουν περισσότερο θάρρος μέσα από την παρέα.

ANNA ΓΡΗΓΟΡΑ, ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΑΦΑΛΟΥΚΟΥ, ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΙΔΕΡΗ

Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των εμπλεκομένων σε περιστατικά εκφοβισμού είναι από την πλευρά του θύτη:

- Νευρικήτητα, άγχος, ειρωνεία, επιθετική συμπεριφορά, θυμός, πρόβλημα πειθαρχίας, τάσεις φυγής από το σπίτι, σταδιακή απομόνωση από το σχολείο

Από την πλευρά του θύματος:

- Περιθωριοποίηση, άγχος, εσωστρέφεια, σχολική αποτυχία, απόρριψη, μοναξιά, απομόνωση

Από την πλευρά του θεατή:

· Αποδοκιμασία, συμπαράσταση είτε στο θύτη, είτε στο θύμα, παθητική, αμέτοχη στάση, έλλειψη προσωπικής ευθύνης, φόβος, ενοχές, θυμός

Ομάδα

Ζορμπάς Δημήτρης

Μιχαηλίδης Σταμάτης

Πολυχρονοπούλου Μαρία

Οι μαθητές οι οποίοι έχουν εμπλακεί σε περιστατικά εκφοβισμού είναι πιθανό να εμφανίσουν τα εξής συμπτώματα:

Όσον αφορά τους θύτες είναι άτομα που δεν έχουν πειθαρχία, αλλά εμπλέκονται σε περιστατικά βίας είτε στο σπίτι είτε στο σχολείο. Συχνά δείχνουν αδιαφορία για το σχολείο με αποτέλεσμα να εμφανίζουν χαμηλή σχολική επίδοση. Επίσης, είναι άτομα που εντάσσονται σε συμμορίες που αναπτύσσουν παραβατική συμπεριφορά και διακατέχονται από μίσος και θυμό. Τέλος, ένα άλλο χαρακτηριστικό των θυτών είναι ότι καταναλώνουν συχνά αλκοόλ ή άλλες ουσίες που προκαλούν εθισμό.

Όσον αφορά τα θύματα είναι άτομα τα οποία είναι εσωστρεφή, τα οποία απομονώνονται στον εαυτό τους, εμφανίζουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και κακή σχολική επίδοση. Τέλος, παρουσιάζουν αρνητικά συναισθήματα που δεν μπορούν να ελέγξουν, όπως άγχος και μοναξιά.

Τέλος, οι παρατηρητές-θεατές είναι άτομα που εμφανίζουν συναισθήματα ενοχής, ντροπής και φόβου καθώς και ανικανότητα να βοηθήσουν τα θύματα.

ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ

Θύτης : βίαιο ή και προβληματικό οικογενειακό περιβάλλον, κακές σχολικές επιδόσεις, αποκλίνουσα συμπεριφορά, μη αποδοχή της διαφορετικότητας, ψυχολογικά προβλήματα, θυμός, κακές παρέες, έλλειψη ενσυναίσθησης.

Θύμα : αποξένωση από το οικογενειακό περιβάλλον, έλλειψη φίλων, φόβος, αισθήματα ντροπής και "κατωτερότητας", μοναξιά.

Παρατηρητές : χαμηλή αυτοεκτίμηση, φόβος, δειλία, αδιαφορία.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΙΟΥΣΗ ΔΗΜΗΤΡΑ

Σε περιπτώσεις σχολικού εκφοβισμού, τα άτομα που συνήθως εμπλέκονται είναι οι θύτες, τα θύματα και οι θεατές. Τα συμπτώματα είναι τα εξής:

Το θύμα

Το παιδί-θύμα παρουσιάζει:

κατάθλιψη, άγχος, χαμηλή αυτό-εκτίμηση, αρνητική αυτό-εικόνα, αισθήματα ανασφάλειας, σχολική φοβία και άλλα ψυχοσωματικά προβλήματα, όπως πονοκεφάλους, πόνους στην κοιλιά, διαταραχές ύπνου και φαγητού, μαθησιακές δυσκολίες και κοινωνική απόσυρση. Τα παιδιά – θύματα χαρακτηρίζονται συνήθως από άγχος και ανασφάλεια, είναι υπερβολικά ήσυχα και ευαίσθητα παιδιά και δύσκολα υπερασπίζονται τον εαυτό τους.

Ο θύτης

Τα παιδιά – θύτες, τα παιδιά που εμπλέκονται στη σχολική βία και την παραβατικότητα, νωρίς κατά την παιδική ηλικία, έχουν αυξημένες πιθανότητες να εξελιχθούν σε ενήλικες με προβλήματα κοινωνικοποίησης, προσαρμογής και τελικά να αναπτύξουν εγκληματικότητα κατά την ενήλικη ζωή τους. Επίσης, μπορεί να παρουσιάζουν έντονα παρορμητική συμπεριφορά, με στοιχεία σοβαρής υπερκινητικότητας, με χαμηλό επίπεδο ενσυναίσθησης (empathy), δυσκολίες διαλεκτικής επίλυσης των διαφορών τους, καθώς και διαχείρισης της επιθετικότητάς τους.

Έχει παρατηρηθεί ότι οι δράστες σκόπιμων επιθετικών ενεργειών συχνά διακατέχονται από αισθήματα ανεπάρκειας, κατωτερότητας και ανασφάλειας και χαρακτηρίζονται από χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Οι θεατές

Ο εκφοβισμός πέραν από τα παιδιά – δράστες και τα παιδιά – στόχους, περιλαμβάνει μια τρίτη ομάδα εξίσου σημαντική και καθοριστική, την ομάδα των παιδιών – θεατών (bystanders). Τα παιδιά αυτά παρακολουθούν την εκφοβιστική συμπεριφορά και αντιδρούν με διαφορετικούς τρόπους (στηρίζουν και ενθαρρύνουν το θύτη, δεν ασχολούνται, παραμένουν παθητικοί θεατές, τρομοκρατούνται ή στηρίζουν έμπρακτα το θύμα).

Είναι φυσικό πως ο εκφοβισμός μπορεί να προξενήσει συναισθήματα φόβου, άγχους και αμηχανίας στα παιδιά- θεατές μέσα στο σχολικό πλαίσιο, όταν δεν υπάρχει ξεκάθαρη πολιτική για το χειρισμό τέτοιων περιστατικών Συχνά, επίσης, περιορίζει το δικαίωμα των μαθητών για ένα υγιές και ασφαλές μαθησιακό περιβάλλον. Έχει επιπλέον διαπιστωθεί μέσα από τη βιβλιογραφία ότι αν δεν ληφθούν μέτρα για τερματισμό του εκφοβισμού (να τίθενται συνέπειες και επιπτώσεις), τότε υπάρχουν αυξημένες πιθανότητες τα παιδιά – θεατές να μετακινηθούν κάποια στιγμή από το ρόλο των θεατών και να γίνουν ενεργητικοί δράστες.

Χαλκίδου Ελισάβετ
Κωνσταντίνα Ντίνη
Ανδριώτη Ειρήνη
Φραντζεσκάκη Αντιγόνη

ΘΥΤΗΣ:

Εκδήλωση επιθετικότητας
Αδυναμία πειθαρχίας-μη τήρηση κανονων
Αλλαγή προς το χειρότερο της σχολικής επίδοσης
Χειροτέρευση σχέσεων και με το οικογενειακό περιβάλλον(γονείς)
Δυσπροσαρμοστική και παραβατική συμπεριφορά

ΘΥΜΑ:

Κοινωνική απομόνωση
Άρνηση για το σχολείο
Χαμηλή σχολική επίδοση
Ανασφάλεια και μείωση αυτοεκτίμησης
Φόβος
Ενοχές
εσωστρέφεια

ΘΕΑΤΕΣ:

Φόβος
Ενοχές
Αίσθημα ανικανότητας

ΤΣΟΥΚΑΛΙΔΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑ
ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΔΑΚΟΡΩΝΙΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑ
ΖΑΧΑΡΙΟΥΔΑΚΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Θύτης:

παραβατική συμπεριφορά, οργή, ανασφάλεια, αισθήματα καταπίεσης, αυταρχική, αντικοινωνική και βίαιη συμπεριφορά, , επιθετικότητα

Θύμα:

άγχος, μοναξιά, ανασφάλεια, χαμηλή αυτοεκτίμηση, ντροπή, εσωστρέφεια, κοινωνική απομόνωση, πτώση στη σχολική επίδοση, ψυχοσωματικά συμπτώματα

Παρατηρητής:

ανησυχία, φόβος μήπως θυματοποιηθεί, αδιαφορία, ενοχές, συμπαράσταση στο θύμα ή στο θύτη

Γιάννης Παναγιώτου, Αθηνά Σούλη, Ανδριάνα Εικοσιπεντάκη, Ειρήνη Αρμένη

Θύμα: άγχος, ανασφάλεια, φοβίες, απότομη αλλαγή της διάθεσης, χαμηλή σχολική επίδοση, απομόνωση, εσωστρέφεια, αυτοκαταστροφικές τάσεις, μελαγχολία

Θύτης: επίδειξη ισχύος, θυμός, ανεξέλεγκτη επιθετικότητα, απειθαρχία, υιοθέτηση ακραίων στάσεων, παραβατικότητα, χαμηλή σχολική επίδοση

παρατηρητές: συμπάθεια, ενσυναίσθηση, παρηγορία, υποστήριξη, αναζήτηση βοήθειας/ αδιαφορία, ουδετερότητα, εγκατάλειψη/ ενίσχυση, προσπάθεια να τα πάνε καλά με τον θύτη, φόβος μήπως συμβεί το ίδιο σε αυτούς/ ενοχές, τύψεις

Θεολογίτου Μαριάννα, Γεωργιάδου Φωτεινή

Θύτης: Θεωρώ,ότι ο θύτης είναι ένα πληγωμένο και φοβισμένο άτομο που δεν έχει δύναμη να διαχειριστεί αυτά που αισθάνεται. Εκφράζεται με οργή,επιθετικότητα,αθυροστομία, επίδειξη υποτιθέμενης δύναμης,σαν να εκδικείται αδιάκριτα το περιβάλλον που δεν τον έχει αποδεχτεί και δεν του έχει δώσει όσα έχει ανάγκη. Γίνεται ανυπάκουος, αντιδραστικός, παραβατικός ,επιθετικός σε άλλους και βαθμιαία αυτοκαταστροφικός. Σκέφτομαι,πως επιλέγει ο θύτης το θύμα του; Νομίζω ότι επιλέγει αυτόν που η εξωτερική του εικόνα δείχνει άνθρωπο και αδύναμο. Αυτό,κατά τη γνώμη μου συμβαίνει για δύο λόγους: Αφ' ενός, γιατί είναι πιο εύκολο μέσα σ' αυτή τη σχέση να φανεί ο ίδιος ο δυνατός και ο κυρίαρχος αποδεικνύοντας

έμμεσα στον εαυτό του ότι κάπου αξίζει κι αυτός. Αφ' ετέρου,πιθανόν αυτή η εικόνα του αδύναμου μαθητή να είναι η εσωτερική εικόνα του ίδιου που δε μπορεί να αποδεχτεί και να ανεχτεί.

Το Θύμα: Φαίνεται άτομο συνεσταλμένο,εσωστρεφές με δυσκολίες κοινωνικοποίησης. Η χαμηλή του αυτοπεποίθηση τον κρατά έξω από το πλαίσιο της ομάδας. Πιθανόν να έχει φοβίες,ανασφάλειες,δυσκολίες προσαρμογής,χαμηλή σχολική επίδοση,ή απλώς να είναι ένα άτομο χαμηλών τόνων που προτιμά δραστηριότητες περισσότερο ατομικές,παρά ομαδικές. Μπορεί βέβαια το θύμα να μην έχει τίποτα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά,απλώς να είναι διαφορετικός από τον κοινό μέσο όρο. Μπορεί αυτή η διαφορετικότητα να συνίσταται σε μία σωματική αναπηρία,στο χρώμα,στην εθνικότητα,στο σωματότυπο,στη σεξουαλική του προτίμηση,στην εμφάνισή του.

Οι Θεατές: Οι θεατές μπορεί να είναι αδιάφοροι,ωχαδερφιστές,παγεροί παρατηρητές θεωρώντας πως ότι συμβαίνει είναι έξω απ' αυτούς,δεν τους αφορά και καλύτερα να μην μπλέξουν. Εδώ μπορεί να υπάρχει κι ένας φόβος κινδύνου, η ανάγκη αυτοπροστασίας. Μπορεί να βλέπουν, να διακρίνουν τα γεγονότα,να θλίβονται και συναισθηματικά να συμπαραστέκονται στο θύτη,αλλά να μη συμμετέχουν,να μην αντιδρούν,να μην παίρνουν θέση από φόβο ή επειδή δεν ξέρουν τι να κάνουν ή νομίζουν ότι δεν έχουν τη δύναμη να κάνουν κάτι.

Μία τρίτη περίπτωση παρατηρητή είναι αυτή του ενεργού μαθητή που βλέπει τις άδικες και παραβατικές πράξεις και αποφασίζει να δράσει. Ο παρατηρητής αυτός χαρακτηρίζεται από ενσυναίσθηση,κοινωνική συνείδηση,συμμετοχικότητα,τόλμη,αποφασιστικότητα,υψηλή αυτοπεποίθηση,λογική.

ΚΑΖΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Τα συνήθη συμπτώματα που μπορεί να εκδηλώσουν οι άμεσα εμπλεκόμενοι (θύτης, θύμα, παρατηρητές) σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού είναι τα εξής:

Θύτης: Απειθαρχία στο σχολείο, μη συμμόρφωση καθώς και αδιαφορία για το σχολείο. Ως εκ τούτου παρουσιάζει μειωμένη ακαδημαϊκή επίδοση. Γίνεται οξύθυμος και κάνει χρήση ουσιών. Πιθανόν όμως όλα αυτά να παρουσιάζονται λόγω βίαιου οικογενειακού περιβάλλοντος με «κακές» συναναστροφές.

Θύμα: Παρουσιάζει εσωστρέφεια, δυσκολία να ανοιχτεί στους άλλους σε συνδυασμό με χαμηλή αυτοεκτίμηση και χαμηλές επιδόσεις στο σχολείο. Ως εκ τούτου υπάρχει και έλλειψη ενδιαφέροντος για το σχολείο.

Παρατηρητές: Χαρακτηρίζονται από αδιαφορία, δειλία και φόβο μήπως βρεθούν στη θέση του θύματος.

**ΦΑΣΟΛΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ,
ΤΣΑΠΡΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ,
ΝΤΕΛΛΑΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ**

- Θύτης: εγωκεντρισμός, κυνισμός, αίσθημα ανωτερότητας- υπεροχής- δύναμης, επίδειξη δύναμης, συμμετοχή σε παραβατικές ομάδες, έλλειψη ενσυναίσθησης.
- Θύμα: απομόνωση, στενοχώρια, φόβος, άγχος, νευρικότητα, αμηχανία, εσωτερικευμένος θυμός, απόγνωση, ανασφάλεια, αίσθημα κατωτερότητας, αίσθημα ευθύνης για ό, τι συμβαίνει, ενοχές, δυσκολία στις κοινωνικές επαφές, κόπωση, ασθένεια, αδιαθεσίες.
- Θεατές: τύψεις, ενοχές, προβληματισμό, φόβο, σιωπηρή υποστήριξη προς τον θύτη.

ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

ΖΗΛΙΑΝΑΙΟΥ ΑΦΡΟΔΙΤΗ

ΚΕΛΕΠΟΥΡΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Θύτης: Παραβατική συμπεριφορά, αρχηγική συμπεριφορά ως προς τους συμμαθητές του, φωνάζει όταν συζητάει για να τραβήξει το ενδιαφέρον.

Θύμα: Χαμηλών τόνων, φοβισμένος, κάνει παρέα στα διαλείμματα με ένα ή το πολύ δύο άτομα, μιλάει σιγά.

Παρατηρητής: Γνωρίζει τα όρια και τους κανονισμούς, συμμετέχει σε ομάδα αθλητική του σχολείου και παίζει στα διαλείμματα, δεν ασχολείται με τα προβλήματα άλλων.

ΟΜΑΔΑ:

Μαρία Ζευγώλη

Μαρία Νεκταρία Κώτσου

Εμμανουέλα Λυκουροπούλου

Θύτες:

- μεγάλοςωμοι- γεροδεμένοι (συνήθως για αγόρια)
- επιθετικοί- νευρικοί
- με προβληματικό οικογενειακό περίγυρο
- επιρρεπείς σε κακές συνήθειες (ναρκωτικά, αλκοόλ, κάπνισμα, κλεπτομανείς)
- παραβατική συμπεριφορά
- αρχηγοί σε ομάδες

Θύματα:

- μικροκαμωμένοι ή παχύσαρκοι
- με σωματικά χαρακτηριστικά που τους κάνει να διαφέρουν ή να δείχνουν σημεία αδυναμίας σε σχέση με την ισχύουσα “τάση” της μάζας
- συνεσταλμένοι - μοναχικοί - εσωστρεφείς
- χωρίς αυτοπεποίθηση - αυτοεκτίμηση
- από υπερπροστατευτική οικογένεια

Θεατές:

- αδιάφοροι (χωρίς καμία αντίδραση)
- υποστηρικτές του θύτη (θα παροτρύνουν να συνεχιστεί ο εκφοβισμός)
- υποστηρικτές του θύματος (θα προστατέψουν το θύμα είτε φανερά είτε κρυφά)

Λαμπρόπουλος Αντώνιος

θύμα: άγχος, εσωστρέφεια, χαμηλή αυτοεκτίμηση

θύτης: οργή, ανασφάλεια, απομόνωση

παρατηρητές: ενσυναίσθηση, φόβο, ενοχή

ΕΛΕΝΗ ΠΟΛΥΖΟΥ

ΘΥΜΑ: απομόνωση, εσωστρέφεια

ΘΥΤΗΣ: βίαιο σχολικό περιβάλλον, αδιαφορία για το σχολείο, επιθετικότητα, κακή σχολική επίδοση

ΘΕΑΤΕΣ: φόβος

Σαγκινέτου Ευγενία

Θύμα: ανασφάλεια, απομόνωση, χαμηλή αυτοπεποίθηση, φόβο, άγχος, αδύναμος, δεκτικός, δεν αντιδρά

Θύτης: χαμηλή σχολική επίδοση, βίαιος/ επιθετικός, ανασφάλεια, επίδειξη ισχύος, σωματικά δυνατός

Παρατηρητής: φόβος, ανασφάλεια, άγχος, τύψεις, αδιαφορία, ενίσχυση επιθετικής συμπεριφοράς, δεκτικός

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΘΥΤΗΣ: χειριστικός, νευρικός, με άγχος, με καλές κοινωνικές δεξιότητες, έντονη αυτοπεποίθηση, παρορμητικός, επιθετικός, δεν πειθαρχεί σε κανόνες, επιδεικνύει άρνηση σε όρια και νόρμες, με κακές σχολικές επιδόσεις, θυμώνει εύκολα, δεν δέχεται την ματαίωση.

ΘΥΜΑ: έχει έντονο άγχος, φοβάται, νιώθει ντροπή, θλίψη, θυμό, δεν εκδηλώνει τα συναισθήματά του, το χαρακτηρίζει παθητικότητα, ευαισθησία, ηρεμία, χαμηλή αυτοεκτίμηση, απόσυρση, κατάθλιψη και ψυχοσωματικά συμπτώματα.

ΘΕΑΤΕΣ: αδιαφορία / φόβος, τύψεις, ενοχές/ προβληματισμός / ενσυναίσθηση, θάρρος

ΤΣΙΑΚΑΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ

Θύτης: προβληματική συμπεριφορά, αντικοινωνική συμπεριφορά και κάποιες φορές ακόμα και παραβατική. Χαμηλή αυτοεκτίμηση, χαμηλή σχολική επίδοση

Θύμα: ντροπαλό, χαμηλή αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση, σχολική άρνηση σε όλα τα επίπεδα, έντονο άγχος, διαταραχές ύπνου, κατάθλιψη, συναισθήματα μοναξιάς και εγκατάλειψης

Παρατηρητές: φόβος, ανασφάλεια, τύψεις-ενοχές, αίσθημα ανικανότητας λόγω της μη παρέμβασης τους

ΔΑΟΥΚΑ ΜΑΡΙΑ

ΜΠΙΟΝ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΜΑΡΙΕΤΤΑ

Οι μαθητές που έχουν εμπλακεί σε περιστατικά εκφοβισμού εμφανίζουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

A.Θύτης:

- προβλήματα πειθαρχίας/συμμόρφωσης
- αδιαφορία για το σχολείο
- χαμηλή σχολική επίδοση
- βίαιο οικογενειακό περιβάλλον
- έλλειψη σεβασμού στη διαφορετικότητα
- συμμετοχή σε συμμορίες
- συναισθήματα θυμού/φθόνου/μίσους
- ανάγκη για ανάδειξη /επιβεβαίωση/συναισθηματική κάλυψη

- παραβατική συμπεριφορά
- χρήση ουσιών

Β.ΘΥΜΑ:

- συναισθήματα απόρριψης
- χαμηλή αυτοεκτίμηση
- κοινωνική απομόνωση
- έντονο άγχος
- αίσθημα φόβου/μοναξιάς
- χαμηλή σχολική επίδοση(όχι απαραίτητα)
- κλείσιμο στον εαυτό του /εσωστρέφεια
- τάσεις αυτοκαταστροφής

Γ.ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΣ:

α.παθητικοί:

- αισθήματα ενοχής προς το θύμα
- ντροπή που δεν αντιδρούν
- φόβος μη γίνουν θύματα

β.ενεργοί:

- υψηλό βαθμό ενσυναίσθησης
- αισθήματα αλληλεγγύης
- αυτοπεποίθηση
- εμπιστοσύνη στον εαυτό τους
- ανάπτυξη κριτικής σκέψης

ΚΑΖΑΛΑ ΜΑΡΙΑ

Τα συμπτώματα που μπορούν να εμφανίσουν οι εμπλεκόμενοι σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού μπορεί να είναι τα εξής:

ΘΥΤΗΣ: Ένα βασικό χαρακτηριστικό αποτελεί ο σωματότυπος, ο οποίος τους κάνει να αισθάνονται πιο ισχυροί, είτε λόγω ύψους, είτε λόγω γεροδεμένου σώματος. Έχουν ανάγκη για επιβεβαίωση και γι αυτό εκδηλώνουν αρχηγικές τάσεις. Ακόμη παρουσιάζουν χαμηλή επίδοση στο σχολείο, παντελή έλλειψη ορίων, ροπή προς την παραβατικότητα. Είναι άτομα που προκαλούν και ενοχλούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος, χωρίς πειθαρχία, με παρορμητικές αντιδράσεις και με ανυπαρξία ενδιαφερόντων.

ΘΥΜΑ: Τα άτομα που εκφοβίζονται συνήθως είναι πιο μικροκαμωμένα. Ίσως να έχουν κάποιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό εμφανισιακά (π.χ. να φορούν γυαλιά, ή κάποιο σημάδι σε διακριτό σημείο του σώματος) Από την άλλη πλευρά, είναι πιθανό να είναι αριστούχοι μαθητές, οι οποίοι είναι αγαπητοί από τους καθηγητές. Παρόλ αυτά, είναι άτομα χαμηλών τόνων, με χαμηλή αυτοπεποίθηση, έντονο άγχος,

απομονωμένα, με προεξάρχοντα τα αισθήματα ντροπής, ανασφάλειας και φόβου. Είναι εσωστρεφή, ευαίσθητα, έχουν πιο ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και κλίσεις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΣ: Τα παιδιά που βρίσκονται παρών σε ένα εκφοβιστικό συμβάν μπορούν είτε να παρέμβουν είτε να συντελέσουν στη συνέχιση του φαινομένου με το να αποσιωπήσουν. Συνεπώς, κατηγοριοποιούνται στους ενεργητικούς και στους παθητικούς.

Οι ενεργητικοί είναι άτομα με αισθήματα αλληλεγγύης, ανιδιοτέλειας, ενσυναίσθησης και συνεισφοράς.

Οι παθητικοί είναι άτομα που φοβούνται μήπως στοχοποιηθούν και τα ίδια, αδιαφορία προς το θύμα, δίνοντας έτσι το χώρο στο θύτη να συνεχίσει να εκφοβίζει.

ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ, ΝΕΑΝΙΔΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, ΠΑΠΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

Σε περιπτώσεις σχολικού εκφοβισμού, τα άτομα που συνήθως εμπλέκονται είναι οι θύτες, τα θύματα και οι θεατές. Τα συμπτώματα που μπορεί να εκδηλώσουν είναι τα εξής:

Θύμα: άγχος, ανασφάλεια, χαμηλή αυτοεκτίμηση, κοινωνική απομόνωση, εσωστρέφεια, σχολική φοβία, μαθησιακές δυσκολίες, ψυχοσωματικά συμπτώματα. Τα παιδιά – θύματα χαρακτηρίζονται συνήθως από άγχος και ανασφάλεια, είναι υπερβολικά ήσυχα και ευαίσθητα παιδιά και δύσκολα υπερασπίζονται τον εαυτό τους.

Θύτες: έλλειψη πειθαρχίας και συμμόρφωσης με κανόνες, επιθετική συμπεριφορά, επίδειξη δύναμης, χαμηλή σχολική επίδοση, αισθήματα ανεπάρκειας, κατωτερότητας και ανασφάλειας. Τα παιδιά – θύτες, τα παιδιά που εμπλέκονται στη σχολική βία και την παραβατικότητα, νωρίς κατά την παιδική ηλικία, έχουν αυξημένες πιθανότητες να εξελιχθούν σε ενήλικες με προβλήματα κοινωνικοποίησης, προσαρμογής και τελικά να αναπτύξουν εγκληματικότητα κατά την ενήλικη ζωή τους.

Παρατηρητές: Τα παιδιά αυτά παρακολουθούν την εκφοβιστική συμπεριφορά και αντιδρούν με διαφορετικούς τρόπους: στηρίζουν και ενθαρρύνουν το θύτη, αδιαφορούν, παραμένουν παθητικοί θεατές, εκδηλώνουν συναισθήματα ενοχής καθώς συναισθάνονται την ευθύνη τους αλλά αδυνατούν να την αναλάβουν έμπρακτα, φόβο για τις συνέπειες, φόβο μήπως θυματοποιηθούν και οι ίδιοι, τρομοκρατούνται ή στηρίζουν έμπρακτα το θύμα.

ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΜΑΡΙΑ-ΓΕΩΡΓΙΑ

ΣΙΝΑΝΑΗ ΦΩΤΕΙΝΗ

Τα σημάδια τα οποία εκδηλώνουν τα άτομα και συνδέονται με την εμφάνιση περιστατικών σχολικού εκφοβισμού είναι τα εξής:

Θύτες: Τα παιδιά που κινδυνεύουν να αποτελέσουν τους θύτες σε ένα περιστατικό σχολικής βίας, συνήθως είναι ηγετικές προσωπικότητες, με έντονο θυμό και αρνητικά συναισθήματα για το σχολείο και τη μαθησιακή διαδικασία (έλλειψη ενδιαφέροντος, χαμηλή επίδοση κ.α.). Επίσης, συνήθως παρουσιάζουν αυξημένες προκαταλήψεις, διακατέχονται από αξίες μη σεβασμού και έλλειψη πειθαρχίας.

Θύματα: Τα παιδιά που είναι πιθανό να αποτελέσουν τα θύματα τις περισσότερες φορές παρουσιάζουν χαμηλή αυτοπεποίθηση, αδυναμία υπεράσπισης του εαυτού τους, κοινωνική απομόνωση και αισθήματα φόβου για τους ισχυρότερους.

Παρατηρητές: Τα παιδιά που θα μπορούσαν να είναι μάρτυρες ενός περιστατικού βίας και να μην πάρουν θέση, είναι συνήθως παιδιά που ακολουθούν την πλειοψηφία, που τηρούν τους κανόνες και αδυνατούν να εκφράσουν τη γνώμη τους στους άλλους, για διάφορους λόγους (φόβος, έλλειψη αυτοπεποίθησης, συναίσθημα ντροπής κ.α.)

Κλείνοντας, για να θεωρηθούν αυτά τα σημάδια όμως ως πραγματικά σημάδια εμφάνισης σχολικού εκφοβισμού ή επιθετικότητας, πρέπει να εμφανίζονται συχνά και με αυξανόμενη ένταση στην πάροδο του χρόνου.

ΚΡΥΟΥ ΜΑΡΙΝΑ

Θύμα: άγχος, ανασφάλεια, χαμηλή αυτοεκτίμηση, κοινωνική απομόνωση, αδιαφορία για τις εργασίες του σχολείου και την επίδοσή του, άρνηση να πάει σχολείο.....

Θύτης: θυμό, επιθετικότητα, υπερκινητικότητα, έλλειψη πειθαρχίας, ηγετικές διαθέσεις, έλλειψη ενδιαφέροντος για τις σχολικές επιδόσεις του....

Θεατές: παρατήρηση χωρίς συμμετοχή, μειωμένη αίσθηση κοινωνικής ευθύνης, χαμηλή αυτοπεποίθηση, φόβος.....

ΒΑΧΑΡΑΚΙΔΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ - ΚΑΛΛΙΝΩΣΗ ΜΑΡΙΑ

Θύτης:

ανασφαλής, οξύθυμος, νευρικός, χειριστικός, καλές κοινωνικές δεξιότητες, άρνηση σε όρια-κανόνες, κλίση σε καταχρήσεις-παρανομία

Θύμα:

εσωστρεφής, μοναχικός, απομονωμένος, φοβισμένος, αδύναμος, παθητικότητα, ντροπή, ευαισθησία, χαμηλή αυτοεκτίμηση, ανασφάλεια, κρίσεις άγχους, απόσυρση από καθημερινές υποχρεώσεις-ασχολίες

Παρατηρητής:

συνένοχος, αμέτοχος, δειλός, φοβισμένος, αδιάφορος, απαθής, ουδέτερος

ΟΜΑΔΑ:

ΚΑΡΒΕΛΑ ANNA

ΜΠΟΥΡΑ ΕΛΕΝΗ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

ΤΣΕΡΤΣΕΝΕ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΑΡΟΥΦΑΛΛΙΑ

Είναι εξαιρετικά σημαντικό να μπορεί ο εκπαιδευτικός να αναγνωρίζει τα σημάδια που προειδοποιούν για τον κίνδυνο εμφάνισης συγκρούσεων στο χώρο του σχολείου. Ο εντοπισμός ενός επικείμενου βίαιου επεισοδίου μπορεί να εντοπιστεί με την παρατήρηση του τρόπου συμπεριφοράς των μαθητών μας.

Προειδοποιητικά σημάδια εκδήλωσης σύγκρουσης θα μπορούσαν να είναι:

Θύτης: εκδηλώσεις επιθετικότητας (σωματικές και λεκτικές), κοροϊδευτικά παρατσούκλια, παρορμητικά χτυπήματα, ξεσπάσματα οργής, έντονος θυμός, απουσία σεβασμού προς τα δικαιώματα των άλλων, προκατάληψη, έλλειψη ενσυναίσθησης, ανοχής και υπομονής, χαμηλή επίδοση στο σχολείο απουσία ενδιαφέροντος, κοπάνες, ενασχόληση με τη βία - επιθετικές ζωγραφιές, χρήση δυνητικά επικίνδυνων παιχνιδιών (αεροβόλα, σφεντόνες), δραστηριοποίηση σε κλίκες – παραβατικές ομάδες, αντικοινωνική συμπεριφορά, εύκολη μετάπτωση διάθεσης, απουσία επίβλεψης – παραμέληση από γονείς, έντονα αισθήματα απόρριψης

Θύμα: απομόνωση, απόσυρση, κατάθλιψη, ψυχοσωματικά συμπτώματα (εμετοί, διάρροιες, συχνοί πονοκέφαλοι), κατά φαντασία ασθενής, μείωση της ενεργητικής συμμετοχής στο μάθημα και σε άλλες δραστηριότητες, χαμηλός τόνος φωνής, φόβος να εκφέρει τη γνώμη του, αίσθημα ντροπής, μείωση σχολικής επίδοσης, αλλάζει πορεία όταν συναντάει συγκεκριμένους συμμαθητές του

Παρατηρητές: Είναι πολύ δύσκολο για τον εκπαιδευτικό να προβλέψει επικείμενη σύγκρουση από τους παρατηρητές γιατί δεν εμπλέκονται ενεργά. Εξάλλου για να θεωρηθούν παρατηρητές θα πρέπει πρώτα να υπάρξει κάποια μορφή εκφοβισμού.

Κατοίγκρη Ευγενία

Τα συμπτώματα που φαίνεται να εκδηλώνουν τα πρόσωπα που μετέχουν στην σύγκρουση είναι:

Ο θύτης ίσως βιώνει σχολική αποτυχία, θυμό και άρνηση, συναναστροφή με συμμορίες ή ακόμη το περιβάλλον του μπορεί να είναι πολύ βίαιο και να μην ευνοεί το διάλογο και τη επικοινωνία.

Το θύμα μπορεί να βιώνει άγχος να είναι εσωστρεφής σαν χαρακτήρας και να έχει χαμηλή αυτοπεποίθηση.

Τέλος οι παρατηρητές που παραμένουν σιωπηλοί αισθάνονται ίσως ένοχοι για την αδυναμία τους να μην μπορούν να επέμβουν ενώ παράλληλα φοβούνται μην γίνουν οι ίδιοι θύματα.